

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

Педагогічний факультет

Кафедра теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень

(другий (магістерський) рівень вищої освіти)

Освітня програма Спеціальна освіта (логопедія)

Спеціальність
016 Спеціальна освіта

Спеціалізація
016.01 Логопедія

Галузь знань
01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2022 р.

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Компетентності
5. Результати навчання
6. Організація навчання курсу
7. Система оцінювання курсу
8. Політика курсу
9. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень
Викладач (-і)	к.п.н., доц.Кравець Н.С.
Контактний телефон викладача	0978691513,0660256101
Е-mail викладача	westangel@ukr.net
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ECTS
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	Очні консультації: згідно розкладу консультацій
2. Анотація до курсу	
<p>2. Анотація дисципліни: курс « Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень » є однією із наукових дисциплін , які впливають на компетентність майбутнього педагога. Він має сформувати адекватне ставлення майбутніх спеціалістів до осіб із мовленнєвими вадами, забезпечити їхню готовність професійно здійснювати правильну систему обстеження дітей різних вікових категорій, прийоми диференціації первинних вад із вторинними відхиленнями, схожих мовленнєвих порушень. Зміст та структура курсу базуються на анатоμο-фізіологічних дисциплінах, загальній та віковій психології, реалізують зв'язки з логопедичними дисциплінами.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p><u>Мета курсу – ознайомити студентів з процесом , способами та методами діагностування. Дати поняття норми психомоторного розвитку дітей різних вікових категорій. Навчити майбутніх педагогів правильно обстежувати дитину, аналізувати отримані симптоми та розмежовувати отриману патологію мовлення із схожими вадами , використовувати допоміжні засоби в діагностуванні дитини.</u></p>	
<p>Завдання дисципліни:</p> <p><u>Завдання:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - уточнити знання студентів про особливості психомоторного розвитку дітей різних вікових груп; - подати основні відомості про етапи діагностичного процесу; - сформувати в студентів чітку систему обстеження дітей; - навчити прийомам диференціації схожих за симптоматикою вад мовлення; - ознайомити студентів з методикою обстеження та діагностування дітей-логопатів логопедом та невропатологом; показати різні прийоми роботи та пояснити їх зміст. 	
4. Результати навчання (компетентності)	

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі і практичні проблеми у галузі спеціальної та інклюзивної освіти або у процесі професійної діяльності (корекційної освітньої, навчально-реабілітаційної), що передбачає застосування певних теорій та методів відповідної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК-8. Здатність працювати у команді.

ЗК 10. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 11. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків

ЗК 12. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності (ФК)

ФК 3. Здатність до застосування психолого-педагогічних, корекційно-методичних та фахових знань.

ФК 9. Здатність застосовувати основні технологічні підходи до планування власної професійно-корекційної діяльності відповідно до порушень психофізичного розвитку та з урахуванням індивідуальних та вікових особливостей осіб з порушеннями психофізичного розвитку.

ФК 10. Вміння раціонально організувати власну корекційно-педагогічну діяльність, самостійно контролювати її результативність, удосконалювати систему самоорганізації на основі сучасних корекційно-педагогічних технологій.

5. Програмні результати

ПРН1. Знати сучасні теоретичні основи спеціальної освіти відповідно до спеціалізації, застосовувати методи теоретичного та експериментального дослідження у професійній діяльності, релевантні статистичні методи обробки отриманої інформації, узагальнювати результати дослідження.

ПРН 2. Володіє знаннями в галузі спеціальної освіти при вирішенні освітніх та науково-методичних завдань з врахуванням вікових та індивідуально-типологічних відмінностей учнів, соціально-психологічних особливостей учнівських груп та конкретних психолого-педагогічних ситуацій.

ПРН 4. Здатний планувати корекційно-педагогічний процес у загальноосвітніх закладах, забезпечувати його реалізацію та оцінку отриманих результатів.

ПРН 6. Володіє знаннями сучасної методики і освітніх технологій для забезпечення якості оволодіння навчальними досягненнями.

ПРН 7. Здатний до рефлексії, має навички оцінювання непередбачуваних проблем у професійній діяльності і обдуманого вибору шляхів їх вирішення.

ПРН 9. Здатний вирішувати питання, пов'язані з комплектуванням та організацією діяльності спеціальних освітніх закладів, здійснювати спостереження за дітьми з порушеннями мовлення, інтелекту, зору, слуху, опорно-рухових функцій і проводити з ними навчальну, корекційно-педагогічну роботу на основі диференційованого та індивідуального підходів.

6. Організація навчання курсу					
Кількість кредитів/годин	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	Самостійна робота (год.)		
3 кредити / 90	12	18	60		
Обсяг курсу – 90 год.					
Вид заняття		Загальна кількість годин			
Лекції		12			
Практичні		18			
Самостійна робота		60			
Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий/вибірковий		
2	012 Дошкільна освіта	1	вибірковий		
Тематика курсу					
Модуль 1. Науково-методичний аспект.					
Тема, план	Форма заняття	Літ-ра	Завдання, год.	Максимальна кількість балів	Термін виконання
Тема 1.1. Загальні поняття про діагноз, диференціальну діагностику. 1. Поняття «діагноз», «диференціальна діагностика», її завдання. 2. Етапи діагностичного процесу, їх характеристика. 3. Особливості вікових періодів у розвитку дитини. Їх значення для діагностування.	Лекція, практичне заняття	[1,5,6];[1,3,6].	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття	15	До наступного заняття за розкладом

<p>Тема1.2: Вікові нормативи психомоторного розвитку.</p> <p>1. Характеристика психомоторного розвитку дитини 1-го року життя: а) від одного до трьох місяців; б) від трьох до шести місяців; в) від шести до дев'яти місяців; г) від дев'яти до дванадцяти місяців.</p>	Лекція, практичне заняття	[1,4,6]; [3,4,5,6,10]	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття		До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 1.3. Обстеження неврологічного стану дитини. 1. Анамнез, його значення.</p> <p>2. Обстеження рухових функцій, його значення.</p> <p>3. Методика збору анамнезу, його значення.</p> <p>4. Обстеження чутливості, його значення.</p>		[1,3,4,7]; [3,5,6,10].	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття		
Змістовий модуль 2.1. Практичний аспект					
<p>Тема 2. 1. Обстеження нервової системи у дитини.</p> <p>1. Обстеження функцій черепно-мозкових нервів, його значення.</p> <p>2. Обстеження вегетативних функцій, його значення.</p> <p>3. Обстеження вищих кіркових функцій, його значення.</p>	Лекція, практичне заняття	[1,3,4,7]; [3,5,6,10].	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття		До наступного заняття за розкладом
<p>Тема 2.2. Обстеження усного мовлення.</p> <p>1. Обстеження фізіологічного дихання, його значення.</p> <p>2. Обстеження дрібної моторики, його значення.</p> <p>3. Обстеження артикуляційної моторики, його значення.</p> <p>4. Обстеження сторін</p>	Лекція, практичне заняття	[4,5,6,8,9,11]; [5,7,8,12].	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття		До наступного заняття за розкладом

усного мовлення: а) звукової, б) фонематичної, в) лексичної, г) граматичної.					
<p>Тема 2.3. Диференціальна діагностика мовленнєвих порушень .</p> <p>1. Диференціальна діагностика дислалії із дизартрією, ринолалією.</p> <p>2. Диференціальна діагностика органічної дислалії та стертої форми дизартрії.</p> <p>3. Диференціальна діагностика тахілалії із заїканням.</p> <p>4. Диференціальна діагностика затримки мовленнєвого розвитку та загального недорозвитку.</p> <p>5. Мовленнєва картка дитини, методика її заповнення</p>	Лекція, практичне заняття	[3,5,8,9,10] ; [2,9,10]/	Опрацювати лекційний матеріал, підготуватися до практичного заняття		До наступного заняття за розкладом
					До наступного заняття за розкладом
7. Система оцінювання курсу					
Загальна система оцінювання курсу	<p>100 балів – 50 балів протягом семестру та 50 балів за екзамен.</p> <p>«відмінно» – студент демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, достовірний рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, наводить повний обґрунтований розв’язок прикладів та задач, аналізує причинно-наслідкові зв’язки; вільно володіє науковими термінами;</p> <p>«добре» – студент демонструє повні знання навчального матеріалу, але допускає незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосувати його до розв’язання конкретних прикладів та задач, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді, допускає окремі несуттєві помилки та неточності розв’язках;</p> <p>«задовільно» – студент володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно,</p>				

	<p>допускає істотні пропуски у відповіді, не завжди вміє правильно застосувати набуті знання до розв'язання конкретних прикладів та задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні твердження та причинно-наслідкові зв'язки;</p> <p>«незадовільно» – студент не володіє достатнім рівнем необхідних знань, умінь, навичок, науковими термінами.</p>
Вимоги до письмової роботи	Відповідно до навчального плану, студент виконує одну контрольну роботу, яка є допуском до складання іспиту. Головна мета її – перевірка самостійної роботи студентів в процесі навчання, виявлення ступеня засвоєння ними теоретичних положень курсу. При розв'язанні завдань студент має продемонструвати загальне розуміння ключових положень дисципліни, виявити причинно-наслідкові зв'язки, розкрити тлумачення та класифікації основних положень, орієнтуватися в змісті законодавчих та нормативно-правових документів.
Семинарські заняття	Практичне заняття проводиться з метою формування у студентів умінь і навичок з предмету, вирішення сформульованих завдань, їх перевірка та оцінювання. За метою і структурою практичні заняття є ланцюжком, який пов'язує теоретичне навчання і навчальну практику з дисципліни, а також передбачає попередній контроль знань студентів. Оцінка за практичне заняття враховується при виставленні підсумкової оцінки з дисципліни
Критерії оцінювання СРС	За виконання кожного індивідуального творчого завдання студент отримує оцінку. Оцінювання проводиться за національною шкалою. В процесі оцінювання рівня підготовки до виступу з попередньо погодженої тематики звертається увага на комплексний та творчий підхід до підготовки та викладу матеріалу, врахування досягнень сучасної педагогічної науки, а також орієнтування на положення реформування сучасної освіти. В процесі оцінювання підготовлених завдань звертається увага на рівень володіння теоретичним матеріалом, здатністю узагальнювати і робити висновки про теоретичну та практичну цінність матеріалу.
Умови допуску до підсумкового контролю	<ul style="list-style-type: none"> – оцінка за відповіді на всі основні та додаткові запитання під час аудиторних занять (15 балів); – оцінка за індивідуальне завдання (15 балів); – оцінка за поточне тестування (10 балів); – оцінка за самостійну роботу (10 балів).
8. Політика курсу	
<p>Для успішного складання підсумкового контролю з дисципліни вимагається 100% очне/дистанційне відвідування або відпрацювання всіх лекційних та практичних занять. Пропуск понад 25% занять без поважної причини буде оцінений як FX.</p> <p>Високо цінується академічна доброчесність. До всіх студентів освітньої програми відбувається абсолютно рівне ставлення.</p>	
9. Рекомендована література	
<p>Основна:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Бистранівська О.С. Неврологічні основи логопедії: навч. посіб./ укладач Бистранівська О.С. – Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016 	

2. Голуб Н.М., Потамошнєва О.М., Хребтова Н.П. Диференційна діагностика мовленнєвих порушень : методичні рекомендації. Харків : ХНПУ, 2007. 66 с.
3. Диагностика нарушений речи у детей и организация логопедической работы в условиях дошкольного образовательного учреждения : сб. метод. рекомендаций. Санкт-Петербург : Детство-пресс, 2001. 240 с.
4. Ефимов И.О. РЕЧЬ. Современная нейрофизиология речи и слуха. Санкт-Петербург : Диля, 2009. 144 с.
5. Логопедія: підручник / за ред. М.К. Шеремет. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2018. 856 с.
6. Крутий К.Л. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей дошкільного віку. Запоріжжя : ЛПС-ЛТД, 2005. 208 с.
7. Лопатинська Н.А. Неврологічні основи логопедії. Курс лекцій: навчальний посібник для студентів спеціальності 016 Спеціальна освіта / Н.А. Лопатинська. – Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017
8. Малярчук А.Я. Дидактичний матеріал для виправлення мовленнєвих: у 2-х ч. Київ : ЛТД, 2005. 272 с., 183 с.
9. Методы обследования речи детей : пособие по диагностике речевых нарушений / под общ. ред. проф. Г.В. Чиркиной. Изд. 4-е, доп. Москва : АРКТИ, 2005. 240 с.
10. Ревуцька О.В. Диференціальна діагностика мовленнєвих вад: навчальний посібник. Бердянськ : ФОП Ткачук О.В, 2014. 200 с.
11. Рібцун Ю.В. Професійний довідник учителя-логопеда дошкільного навчального закладу. Харків : Основа», 2013. 238 с.
12. Соботович Є.Ф. Вибрані праці з логопедії. Київ : Видавничий дім Дмитра Бураго, 2015. 308 с.
13. Шеремет М. К. Корекція просодичної сторони мовлення у дітей старшого дошкільного віку з дизартрією: навч.-метод. посіб. / М. К. Шеремет, О. В. Боряк. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2013. – 192 с.

Допоміжна

1. Андрусишина Л. До питання про диференційну діагностику в логопсихології. Дефектологія. Особлива дитина. 2013. № 4. С. 23-27.
2. Гуцал Л. Диференційований підхід у корекційній роботі з учнями, що мають дислалію. Дефектолог. 2008. № 1. С. 14-15.
3. Давидова О. Диференційна логопедична діагностика порушень мовленнєвого розвитку. Дефектолог. 2008. № 8. С. 6-19.
4. Кандиба Т. Затримка активного мовлення у дітей раннього віку. Дефектолог. 2008. № 1. С. 18-19.
5. Кирієнко Т. Діагностика та аналіз (схеми). Палітра педагога. 2001. № 4. С. 28-
6. Манько Н. Діагностика мовленнєвого розвитку дітей раннього віку. Дефектологія. 2006. № 1. С. 41-44.
7. Маяковська Т.І. Обстеження дітей із загальним недорозвитком мовлення. Дефектолог. 2008. № 2. С. 7-21.
8. Пахомова Н. Діагностика мовленнєвої готовності дітей старшого дошкільного віку із стертою дизартрією до навчання у школі. Дефектологія. 2006. № 4. С. 44- 46.
9. Рібцун Ю.В. Розмежування алалій та інших мовленнєвих і немовленнєвих вад. URL: www.kristti.com.ua
10. Серьогін Ю. Рання діагностика патологічних відхилень у розвитку психічних функцій і артикуляційного апарату в новонароджених. Дефектологія. 2000. № 4. С. 9-13.
11. Стадненко Н. Роль диференціальної діагностики розумового розвитку дітей під час розробки стандартів освіти. Дефектологія. 2001. № 1. С. 5-7.
12. Шеремет М.К., Манько Н.В. Діагностичні завдання для обстеження дитини

раннього віку. Корекційна педагогіка. Вісник Української асоціації корекційних педагогів. 2007. № 2. С. 39-44.

Інформаційні ресурси:

1. <http://www.pdkintl.org/kappan/k0206sti.htm>
2. <http://www.ussf.kiev.ua>
3. www.canada-ukraine.org
4. http://www.learning.gov.ab.ca/k_12/specialneeds
5. <http://www.bdpu.org/>
6. <http://www.logoped.ru/>
7. <http://www.logoped-sfera.ru/>

Конвенція ООН "Про права дитини" http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021

Конституція України <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>

Новий Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 https://www.pedrada.com.ua/article/1484-znayomtesya-zakon-ukrani-pro-svtu-2017?utm_source=letter&ustp=F&utm_medium=letternews&utm_campaign=letternews_rnvp_051017

Закон України «Про охорону дитинства» <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2402-14>

Наказ МОН №1041 «Про забезпечення прав дітей-інвалідів та дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку»
http://uazakon.com/documents/date_bv/pg_gxcqxc.htm

Корекційні програми <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/osvita-osib-z-osoblivimi-potrebami/navchalni-programi/korekzijni-programi.html>

Наказ МОН про типову освітню програму для дітей особливими освітніми потребами <https://autism.ua/wp-content/uploads/2018/06/%D0%9D%D0%B0%D0%B2%D1%87%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%BD-2018.pdf>

Викладач

Кравець Н.С.

